

เรียบเรียงโดย:

ห้องปฏิบัติการ ศูนย์ความร่วมมือการวิจัยโรคเอดส์จาก:

World Health Organization. Global Program on AIDS-Recommendations for the Selection and use of HIV antibody tests. Wkly Epidemiology Record 67(20):145-149, 15 May 1992.

#####

รายงานการสอบสวนโรคทริคิโนซิส อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
วันที่ 21-24 เมษายน 2535

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ได้รับรายงานจากสถานีอนามัยตำบล ก. ว่ามีผู้ป่วยด้วยอาการไข้, หนาวสั่น, ปวดกล้ามเนื้ออย่างมาก ขณะสอบสวนโรคจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย และศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ จึงได้ดำเนินการสอบสวนโรคระหว่างวันที่ 22-24 เมษายน 2535 เพื่อให้ทราบถึงขอบเขตการระบาดของโรค, การค้นหาสาเหตุของการระบาด และเพื่อหาแนวทางในการควบคุมและป้องกันโรค

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยในตำบล ก. โดยใช้นิยามของผู้ป่วยคือ ผู้ที่มีประวัติรับประทานเนื้อหมูดิบ หรือ สุกๆ ดิบๆ และมีอาการป่วยดังต่อไปนี้ ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไปคือ ท้องเดิน, หนาวสั่น/หนาว, ปวดกล้ามเนื้อ

ผลการสำรวจหาผู้ป่วย พบว่า มีผู้ป่วยทั้งหมด 37 ราย คิดเป็นอัตราป่วย ร้อยละ 1.4 (37/2,621) อัตราส่วนระหว่างเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 2.4 : 1 ผู้ป่วยส่วนมากมีอายุระหว่าง 25-34 ปี (ร้อยละ 29.7) ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร พบร้อยละ 56.8 อาการที่พบบ่อยคือ ปวดกล้ามเนื้อ (ร้อยละ 94.6) ท้องเดิน (ร้อยละ 89.2) นอกจากนี้ อาการอื่นที่พบได้แก่ ไข้, ปวดศีรษะ

สาเหตุของการระบาดครั้งนี้ มาจากการรับประทานเนื้อหมูที่ปรุงไม่สุก ตำบล ก. เป็นตำบลชายแดนระหว่างไทยและพม่า มีพ่อค้าชาวพม่าชำแหละเนื้อหมูขาย ซึ่งหมูเหล่านั้นไม่ผ่านการตรวจจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของไทย ซึ่งชาวบ้านนิยมซื้อ เพราะราคาถูก (กิโลกรัมละ 25 บาท) ขณะสอบสวนโรคได้ดำเนินการให้สุศึกษาแก่ผู้ป่วยและประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวพร้อมกันนั้นคณะแพทย์จากหน่วยวิจัยแพทยทหาร (AFRIMS) ได้ให้การรักษาแก่ผู้ป่วยไปพร้อมกัน

ผู้รายงาน : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย

บทบรรณาธิการ

โรคทริคิโนซิส (Trichinosis) เกิดจากพยาธิตัวกลม ชื่อ *Trichinella Spiralis* พบได้ทั่วโลก แหล่งรังโรค (Reservoir) พบทั้งในสัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หมู และหนู

การติดต่อของโรคเกิดจากการรับประทานเนื้อดิบหรือสุกๆ ดิบๆ ซึ่งเนื้อนั้นมีตัวอ่อนของพยาธิ บางที่เรียก เนื้อสาละ ระยะฟักตัวประมาณ 8-15 วัน

อาการและอาการแสดงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนพยาธิ, ชนิดของพยาธิ และภูมิคุ้มกันที่มีอยู่

อาการแสดงที่เกิดขึ้นมี 4 ระยะคือ

1. ระยะแรกพยาธิตัวอ่อนไช (Stage of invasion) อาการแสดงทางระบบทางเดินอาหาร
2. ระยะตัวอ่อนเคลื่อนตัว (Stage of Migration of Larvae) มีอาการปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อลาย ตามส่วนที่พยาธิเคลื่อนตัวไป
3. ระยะฝังตัวในกล้ามเนื้อ (Stage of encystation of Larva in muscul tissue) เกิดขึ้นประมาณ 3-4 สัปดาห์ หลังจากอยู่ในร่างกาย กล้ามเนื้อที่พยาธิชอบอยู่คือ กล้ามเนื้อลาย, เส้นเอ็น
4. ระยะฟื้นตัว (Stage of Recovery)

การวินิจฉัย จากประวัติการรับประทานเนื้อหมู หรือเนื้อสัตว์ที่สงสัยมีพยาธิ จากการตรวจร่างกายและยืนยันการวินิจฉัยโดยการตรวจทางห้องปฏิบัติการ มี 2 วิธีคือ

1. การตรวจภาวะภูมิคุ้มกันต้านทานระดับ IgE จะสูง และหาระดับเม็ดเลือดขาว ชนิดอีโอซิโนฟิลสูง (Eosinophilia) ประมาณ 5-60% ในอาทิตย์ที่ 2-5 ของโรค
2. โดยการตัดชิ้นเนื้อที่สงสัยไปตรวจ (Biopsy of Skeletal muscle) อาจพบตัวพยาธิที่สร้างหินปูนล้อมรอบ (Calcification Parasite cyst)

การป้องกัน

- รับประทานเนื้อสัตว์ที่สุกแล้ว
- เจ้าหน้าที่ควบคุมเนื้อสัตว์ควรจะมีบทบาทในการตรวจอย่างจริงจังมากขึ้น และสม่ำเสมอ
- ทำลายหนู กำจัดขยะ

สำหรับกองระบาดวิทยาได้รับรายงานจากบัตรรายงาน 506 ของปี 2533 พบผู้ป่วยทั้งหมด 67 ราย จาก 3 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เกิดการระบาด 2 ครั้ง, เชียงราย 1 ครั้ง และแพร่ 1 ครั้ง เป็นเพศชาย 52 ราย หญิง 15 ราย พบว่า ร้อยละ 64 อยู่ในวัยทำงาน (25-44 ปี) สาเหตุส่วนใหญ่มาจากเนื้อหมูป่าและหมูชาวบ้าน

Reference

1. สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค ปี 2533 กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
2. ศรีชัย หล่ออารีย์สุวรรณ, คณีย์ บุญนาค, คุณหญิงตระหนักจิต หะริณสุต, ดำรา อายูรสาศตร์ เขตร้อน คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล หน้า 215-218, 2533.
3. Beneson S. A bram, Control of Communicable Disease in Man 15th Edition : 1990 : 446-448.

บทบรรณาธิการโดย แพทย์หญิงนฤมล ศีลารักษ์ กองระบาดวิทยา

#####